

Filipstads kommun

kommun@filipstad.se

2019-06-26

1 (20)

Dnr-2018:9401

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Nykroppa skola i Filipstads kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en regelbunden kvalitetsgranskning på Nykroppa skola avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. För varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar inom/på vilka punkter detta ska göras. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs i så fall också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men lämnar framåtsyftande kommentarer då det bedöms motiverat.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Nykroppa skola i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver följa upp och analysera skolan samtliga resultat så konkreta utvecklingsområden kan identifieras, samt att ta beslut om prioriterade åtgärder.

Undervisning

Undervisningen främjar i låg utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Lärarna på Nykroppa skola behöver utveckla strukturen på undervisningen så den anpassas och stimulerar alla elever utifrån deras behov och förutsättningar.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i låg utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver se till att det skapas ett samlat arbete kring trygghet och studiero på skolan så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete i klassrummen.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i låg utsträckning.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver säkerställa att lärarna för en gemensam diskussion om och analyserar bedömningarna av elevernas kunskaper, samt ge lärarna förutsättningar för att kunna kvalitetssäkra elevernas omdömen.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 29 november 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 2320. 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– 2018:9401) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling.

Skolinspektionens motivering till bedömningen är att det saknas ett systematiskt kvalitetsarbete som används aktivt av skolan för att utveckla verksamheten. Skolan har nyligen genomgått en omorganisation och det finns flera eftersatta områden på skolan. Visserligen har rektorn påbörjat ett arbete i samband med omorganisationen men det saknas åtgärder utifrån elevernas måluppfyllelse samt ett systematiskt jämställdhets- och värdegrundsarbete. Rektorn har också i samband med omorganisationen omfördelat skolans resurser tillsammans med representanterna i elevhälsan. Det finns planerade möten på skolan med möjlighet för lärarna att samverka, men rektorn säkerställer inte att de används till ett lärande som ger avtryck i undervisningen. Det saknas också ett strukturerat stöd till de obehöriga lärarna på skolan.

Granskningen visar att det saknas ett kvalitetsarbete utifrån skolans resultat som används aktivt för att utveckla skolans verksamhet. När rektorn tillträdde på skolan startade han med att göra en omorganisation för att fler elever ska få behöriga lärare. Rektorn konstaterade också att det saknades rutiner, regler samt ett övergripande gemensamt värdegrunds- och jämställdhetsarbete på skolan. I det systematiska kvalitetsarbetet läsåret 2017/18 som Skolinspektionen tagit del av inför granskningen har den tidigare rektorn följt upp, analyserat skolans kunskapsresultat och värdegrundsarbete, samt dokumenterat "förbättringsområden". Men dokumentet saknar till stor del konkreta åtgärder utifrån analysen. I intervjuer med representanter för elevhälsan och lärare framkommer att de inte varit delaktiga i framtagandet av dokumentet eller varit involverade i "förbättringsområdena". Elevhälsan säger att de känner inte till dokumentet, och beskrivningarna i detta stämmer inte med situationen

på skolan. De berättar att det var ingen ordning alls på skolan tidigare, det saknades rutiner och regler. Elevhälsan säger att det finns stora problem på skolan. Men det blev en nystart när rektorn tillträdde i januari och startade omorganisationen som resulterade i att fler elever fick behöriga lärare. Elevhälsan var delaktiga i det arbetet, till exempel med fördelningen av årskurserna i klasserna. Granskningen visar att rektorn har börjat göra korta besök i klasserna för att få en uppfattning om lärarnas undervisning, och har för avsikt att framöver göra längre regelbundna besök för att därefter återkoppla till lärarna. Han har noterat att lärarnas undervisning på skolan behöver utvecklas.

Rektorn fördelar skolans resurser efter behov tillsammans med elevhälsan. Vid omorganisationen av skolan omfördelade rektorn och elevhälsan resurserna då den dåvarande organisationen inte fungerade enligt rektorn och elevhälsan. Lärarna berättar i intervju att de är nöjda med den nuvarande resursfördelningen.

Granskningen visar att det inte finns något strategiskt jämställdhets- eller värdegrundsarbete på skolan. Av intervjuer framkommer att det inte pågår något övergripande jämställdhetsarbete på skolan. Rektorn har diskuterat skillnader och orsaker mellan pojkar och flickors resultat men inga konkreta åtgärder har bestämts utifrån diskussionen. Av intervjuer framkommer att det finns inget övergripande gemensamt värdegrundsarbete på skolan. Lärarna berättar att de arbetar med elevernas språkbruk och att de lyfter värdegrundsfrågor i samband med elevernas beteende i klassrummen. Både lärarna och elevhälsan uttrycker att det finns ett behov av ett gemensamt värdegrundsarbete för hela skolan.

Granskningen visar att det saknas en organisation som ger lärarna uppdrag och förutsättningar att samverka kring undervisningen. Det saknas även en organisation kring hur de obehöriga lärarna får stöd på skolan. Visserligen finns det planerade möten på skolan, men de används inte till att diskutera pedagogiska frågor utan till praktisk information förutom vid de få tillfällen rektorn eller den biträdande rektorn deltagit på mötet och lyft någon fråga om undervisningen. Rektorn berättar att det saknas en rutin att samverka kring undervisningen på skolan. I lärarintervjun framkommer att de obehöriga lärarna samverkar med varandra, samt att en av de obehöriga lärarna får stöd av en förstelärare i kommunen. Vid behov kan de obehöriga lärarna även få stöd av de behöriga lärarna, men enligt lärarna har inte detta nyttjats på skolan.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver tillsammans med lärare och personal följa upp och analysera skolan samtliga resultat så konkreta utvecklingsområden kan identifieras, samt att ta beslut om prioriterade åtgärder.

Skolinspektionens granskning visar att det saknas en sammanställning av skolans resultat gällande elevernas måluppfyllelse, jämställdhetsarbetet, värdegrundsarbetet som till exempel elevenkäter som avser upplevt inflytande och trygghet osv, som utvärderas och används aktivt i utvecklingen av verksamheten. Ett kontinuerligt och aktivt systematiskt kvalitetsarbete är en förutsättning för att skapa en god grund för ledning och styrning av det pedagogiska utvecklingsarbetet.

Enligt Skollagen ska uppföljningen också vara systematisk och kontinuerlig.¹ Rektorn ska göra elever, lärare och övrig skolpersonal delaktig i uppföljningsarbetet och skapa forum för att möjliggöra delgivande av erfarenheter kring varför måluppfyllelsen ser ut som den gör, vad problem i undervisningen beror på och vilka skillnader och variationer som finns mellan elevgrupper, ämnen och målområden.²

En viktig utgångspunkt i skolans kvalitetsarbete är att rektorn har god kännedom om nulägesbilden på skolan. Det får rektorn genom att följa upp hur väl verksamheten fungerar. För att kvaliteten i skolans undervisning ska utvecklas krävs att verksamheten ständigt prövas, resultaten följs upp, utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas.³ Framgångsrika skolor, i termer av elevers studieresultat, karaktäriseras av ett skolledarskap där fokus bland annat är på elevers lärande (särskilt kunskapsresultat) och uppföljning av framsteg på skol-, klassrums- och elevnivå.

Kvalitetsarbetet innebär också att uppföljningen behöver innefattas av de mål om genomförande och förutsättningar som definieras enligt skolförfattningarna. Uppföljningen kan alltså inte enbart inriktas mot resultatmål i form av betygs- och kunskapsresultat och resultat avseende elevers trivsel. Med *resultat* avses olika typer av studieresultat som indikerar hur väl eleverna lyckats med sina studier och sin

¹ 2010:800, 4 kap, 4-5 §§

² Skolverket (2012a) Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet, Skolverkets allmänna råd

³ Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Varje skolas utveckling.

skolgång i grundskolan. Sådana resultat kan baseras på olika utfallsmått som till exempel betygsresultat i varje ämne, resultat på nationella prov, elevers upplevelse av undervisningen med mera. Med resultat avser vi också resultat kopplade till värdegrundsarbetet, vilka kan vara resultat utifrån skolors elevenkäter på frågor som avser upplevt inflytande, trygghet, osv. Med *genomförande* avses hur undervisningen genomförs och hur väl den fungerar, det vill säga arbetsprocesserna i undervisningen. Det kan exempelvis handla om grad av målfokusering och struktur, lärarstöd, studiero, individanpassning, elevinflytande och hur lärarna ser till att undervisningen genomsyras av värdegrundsuppdraget. Med *förutsättningar* för genomförande av undervisningen avses de ramar, villkor och stödstrukturer som antas kunna påverka elevers och lärares möjligheter att skapa en god undervisning.⁴

Eftersom det finns många nationella mål att följa upp är det rimligt att rektorn, utifrån en analys av elevernas utvecklingsbehov på Nykroppa skola, prioriterar vilka mål som är aktuella att följa upp. Uppföljningen ska också vara systematisk, kontinuerlig och löpande. Det här innebär att uppföljningen inte enbart kan ske i slutet på en termin eller läsår och inte heller enbart bestå av personalens uppfattningar baserat på enstaka elevutsagor. Det som är viktigt i arbetet med uppföljning är att olika resultat bearbetas, samlas ihop, för att kunna utgöra en grund för analys. Det är också viktigt att rektorn gör elever, lärare och övrig skolpersonal delaktiga i uppföljningsarbetet. Som exempel kan elevenkäter, diskussioner i samband med forum för samråd, elevråd eller klassråd användas för att skapa delaktighet bland eleverna. På motsvarande sätt måste rektorn finna former för hur lärarna kan göras delaktiga i kvalitetsarbetet. Det kan ske exempelvis genom medarbetarsamtal, rektorns deltagande i arbets- och ämneslagens träffar, eller via andra forum och träffar där lärarna har möjlighet att delge sina erfarenheter.⁵ De uppgifter om undervisningens genomförande, elevernas resultat och förutsättningar för genomförande som inhämtats i uppföljningen måste analyseras. I arbetet med att förstå och förklara varför resultaten ser ut som de gör kan rektorn med fördel ta hjälp av forskning och Skolverkets allmänna råd och stödmaterial på området.⁶

⁴ Skolverkets allmänna råd med kommentarer (SKOLFS 2012:98) *Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet*, s. 13ff.

⁵ 4 kap. 4–5 §§ skollagen (2010:800); Skolverket 2012. Skolverkets allmänna råd med kommentarer (SKOLFS 2012:98), *Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet*.

⁶ Detta ligger också i linje med att utbildningen ska vila på vetenskap och beprövad erfarenhet, se 1 kap. 5 § skollagen.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper,

2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i låg utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Skälen till Skolinspektionen bedömning är att det saknas en gemensam struktur på undervisningen vilket innebär att det ser olika ut i klasserna. Dock finns det ett schema på tavlan med bildstöd i alla klassrum men det saknas syfte med och avslut av lektionerna. Det finns exempel på lärare som till viss del erbjuder en strukturerad och varierad undervisning, men det finns också exempel på undervisning som inte är strukturerad och där undervisningens syfte inte tydliggörs för eleverna så de kan relatera till lektionens innehåll. Flera lärare anpassar inte undervisningen efter elevernas behov och förutsättningar och det finns elever på skolan som inte utmanas i sitt lärande. Vidare framgår att lärarnas inte gör eleverna delaktiga i undervisningen genom att låta dem vara med i planering av innehåll och utvärdering av undervisningen.

Granskningen visar med något undantag att lärarna är otydlig med målen för lektionen vilket gör att eleverna inte förstår syftet med undervisningen. Lärarna har schemat uppskrivet på tavlan med bildstöd och de går igenom vad eleverna ska göra på lektionen, vilket bekräftas av eleverna och de besökta lektionerna. Däremot berättar eleverna på intervju att lärarna sällan förklarar syftet eller målet med lektionen. Flera av de observerade lektionerna visade vidare att lektionerna saknade ett tydligt avslut, lärarna sa bara att lektionen är slut eller att det är rast. De flesta elever bekräftar detta och säger också att lektionernas innehåll sällan varierar, de arbetar framför allt med samma uppgift, en och en. När det gäller det aktiva lärarstödet säger lärarna att de inte alltid räcker till trots att de är klasser mer färre elever samt att de har stöd av elevassistenter. Orsaken enligt lärarna är att de har stora spridningar bland eleverna. En lärare berättar att hen fått sänka nivån på undervisningen i klassen på grund av detta. Enligt lärarna har rektorn gjort korta besök i klasserna men de har inte fått någon konstruktiv återkoppling, de önskar en tydligare struktur kring rektorns besök.

Granskningen visar att lärarna i olika grad stimulerar och anpassar undervisningen efter de enskilda elevernas behov och förutsättningar. En lärare berättar i intervju att

då eleverna är på olika nivåer så är det nödvändigt att anpassa undervisningen. Då flera lärare fått nya elever efter omorganisationen av klasserna har de först fått lära känna eleverna, för att få en uppfattning om vilket nivå eleverna befinner sig på. Det finns elever som arbetar tillsammans med elevassistenter utanför klassrummet då de blir störda i klassrummet, samt några elever som upplever att de arbetar bättre genom att sitta utanför klassrummet, vilket noteras på lektionsobservationerna. Under en av Skolinspektionens lektionsobservationer får alla eleverna en för avancerad uppgift som inte är anpassad utifrån elevernas behov. Trots upprepning av instruktionen klarar inte eleverna uppgiften men kan till slut utföra vissa delar med hjälp av läraren. Lärarna berättar att de försöker stimulera eleverna genom att uppmuntra och berömma och förklara vad de behöver kunskapen till, lärarna har också fått hjälp av ämnesutvecklarna och specialpedagogen med anpassat material. Att lärarna berömmar eleverna bekräftas av några elever och lektionsbesök, fast några elever tycker de får beröm när de uppfört sig bra, inte när de arbetat bra på lektionen.

Granskningen visar att det finns extra material till de elever som behöver utmaningar men det gäller bara i några ämnen. Elever som är snabbt klara med uppgifterna får oftast arbeta med något helt annat. Granskningen visar också att de elever som är i behov av särskilt stöd inte alltid får det. Elevhälsan är en dag i veckan på skolan och prioriterar då att ge handledning till assistenterna som saknar utbildning men som undervisar elever i behov av särskilt stöd. Elevhälsan uttrycker en oro för att undervisningen för de elever som är i behov av särskilt stöd läggs på assistenter och obehöriga lärare, bland annat erbjuder eller har inte de utbildade lärarna extra anpassningar för eleverna i klassrummen.

Granskningen visar att eleverna sällan är delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen. En lärare ger exempel på hur hen gör eleverna delaktiga i undervisningen; de har tagit fram klassrumsregler samt eleverna får välja bland olika alternativ. De andra lärarna är mer tveksamma och säger att det inte alltid är bra för eleverna att välja, "det behövs en struktur där eleverna vet vad de ska göra, då skapas ett lugn i klassen", menar en lärare. De tillägger att det varierar hur man låter eleverna vara delaktiga beroende på vilken elevgrupp man har. Eleverna ger några få exempel på när de fått vara delaktiga, som att välja vilket djur de vill skriva om, i övrigt är det sällan de får vara med och bestämma om något. De tycker inte elevråd, klassråd eller matråd fungerar alls på skolan. Under lektionsobservationerna förkom att elever fick ge förslag på idéer under lektionen, vilket läraren tog till sig. En lärare berättar att hen utvärderar undervisningen en gång i veckan, även enstaka lektion nu när hen fått nya elever. En lärare berättade att hen tidigare använt post-it-lappar för utvärdering men inte nu i den nya klassen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärarna på Nykroppa skola behöver utveckla strukturen på undervisningen så den anpassas och stimulerar alla elever utifrån deras behov och förutsättningar.

Skolinspektionens granskning visar att undervisningen på Nykroppa skola behöver struktureras och utvecklas. Ett utvecklingsarbete behöver genomföras i syfte att anpassa och stimulera undervisningen efter elevernas behov samt att få en struktur på lektionerna som innefattar introduktion, genomförande och en uppföljande avslutning. En introduktion kan till exempel innehålla mål och syfte med lektionen. Granskningen visar också att lärarna i högre utsträckning behöver anpassa undervisningen efter den enskilda elevens behov och förutsättningar. Det gäller för alla elever, även de som har lätt att nå kunskapskraven, ska ges möjligheter att utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

När det gäller högpresterande elever har Skolverket bland annat dragit slutsatsen att dessa elever bör få arbeta med att förstå ett avancerat innehåll, med stöd från läraren. Skolverket drar samtidigt också slutsatsen att det inte finns några specifika undervisningsmetoder som är unika för just högpresterande elever. Centralt är att lärarna skapar en flexibel undervisning, där alla elever — oavsett var de befinner sig i sin kunskapsutveckling — får arbeta med ett utmanande innehåll på lämplig nivå efter deras förutsättningar.⁷

I skollagen står det att alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.⁸

⁷ Skolverket (2012b) Högpresterande elever, höga prestationer och undervisningen, Rapport 379, Stockholm: Fritzes

⁸ 3 Kap. 3§ Skollagen

Granskningen visar vidare att arbetet med att göra eleverna delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen behöver utvecklas. Genom att eleverna blir delaktiga i undervisningen kan de reflektera över sitt lärande vilket utvecklar förmågan att ta ansvar för sitt eget lärande.

I skollagen framgår också att elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter ålder och mognad. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen.⁹

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i låg utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Skälen till bedömningen är att det saknas ett samlat förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero på Nykroppa skola. I flera av klasserna råder inte studiero och det finns elever på skolan som är otrygga. Det arbetet med trygghet och studiero som sker på skolan utförs av lärarna var och en i sina egna klasser, framför allt på förekommen anledning. Det har skapats ett trygghetsteam på skolan, men de har ännu inte genomfört några åtgärder för att skapa trygghet.

Granskningen visar att det inte råder studiero i alla klasser på Nykroppa skola trots att det är få elever i klasserna samt oftast två vuxna i klasserna. Såväl elever, lärare, elevhälsa och rektorn berättar i intervju att alla klasser inte präglas av studiero. Av

⁹ 4 kap. 9 § skollagen

samtliga intervjuer framgår att det arbete som sker för att skapa studiero och trygghet sker sporadiskt av lärarna utifrån uppkomna behov i sin klass. Rektorn berättar i intervju att studieron på skolan har varit sämre tidigare men att den nu har förbättras. Elevhälsan säger att det är ofta högljutt och svårt för eleverna att koncentrera sig i klassrummen. De har bistått med hörselkåpor och skärmar, men de ser att elever sitter överallt på skolan för att få lugn och ro, i korridorer, biblioteket, men tillägger att det inte sker i lika hög grad nu som tidigare. Lärarna berättar att den har en grupp elever som är högljudda, utåtagerande eller har svårt att sitta still. Men säger att så länge de är två vuxna i klassen går det att hantera och hinna före "innan det händer något".

I intervju med eleverna framkommer att det ofta är stökigt på lektionerna, förutom i en klass. Båda elevgrupperna berättar att elever stör genom att gå runt i klassen eller skrika och slåss och det sker varje lektion vilket innebär att de har svårt att koncentrera sig på skolarbetet. Det händer också att elever stör utanför klassrummen genom att banka och slå på dörren till klassrummen. Det är också vanligt med bråk på rasterna, där konflikterna tas med in i klassrummet vilket gör att det går mycket tid till att klara upp. Eleverna berättar vidare att de ofta väljer att arbeta utanför klassrummet för att få studiero, eller placerar de sig nära läraren, för att inte bli störda. På frågan vad lärarna gör för att skapa studiero, svarar några elever att deras lärare spelar lugn musik. De flesta elever svarar att lärarna skäller och skriker på eleverna som stökar, ibland hjälper det en kort stund men det håller inte länge utan återgår snabbt till oordning, ibland blir det snarare värre när läraren säger till. Även av lektionsobservationerna framgår att det inte är studiero i alla klasser, trots att eleverna menade att det var extra lugnt när Skolinspektionen gjorde besök i klasserna. Förutom några lektioner med studiero observerades exempel på att flera elever pratade rätt ut innan läraren låtit de svara samt att ett bråk bland elever uppstod på en lektion. Det hördes även höga störande ljud utanför klassrummen under några av observationerna.

Granskningen visar att det finns elever som är otrygga på skolan och det saknas ett förebyggande arbete för att skapa trygghet. Visserligen har ett trygghetsteam skapats på skolan men de har ännu inte genomfört några insatser. Några av de intervjuade säger att det finns elever på skolan som är otrygga. De intervjuade ger exempel på ett stort bråk mellan två grupperingar som skedde ute på en rast vilket skapade en otrygghet, det resulterade i att det var flera lärare ute på rasten under en period. Nu har de fortsatt att ha fokus på vissa elevgrupper under rasterna. Eleverna berättar i intervju att det förekommer rasism på skolan. De ger exempel på att lärarna säger att de inte ska bry sig om saker som händer, men en elev menar att det är inte så enkelt att inte bry sig när de får höra fula saker varje dag. Rektorn berättar att de har utsett

personer för ett trygghetsteam samt börjat skapa en trygghetsenkät, men de har ännu inte genomfört några åtgärder.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver se till att det skapas ett samlat arbete kring trygghet och studiero på skolan så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete i klassrummen.

Skolinspektionen rekommenderar att det påbörjas ett gemensamt samlat arbete för att skapa trygghet och studiero på Nykroppa skola. Trots att det är få elever i varje klass och flera assistenter finns på skolan så väljer elever att sitta utanför klassrummet på grund av störmoment i klassen vilket inte är acceptabelt. Visserligen har det enligt rektorn och lärarna skett positiva förändringar angående studieron, men ett mer sammanhållet arbete behövs för att ge långvarig effekt. För att ett sådant arbete ska få effekt och resultat krävs att alla lärare följer gemensamma regler som eleverna varit delaktiga i vid framtagandet av. Skolinspektionen rekommenderar Nykroppa skola att fortsätta arbetet i trygghetsteamet som exempel kan där ingå ett värdegrundsarbete som ger effekt inom området trygghet och studiero.

Av skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero¹⁰. Enligt läroplanen ska alla som arbetar i skolan samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande¹¹. Vidare ska elever enligt läroplanen fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem.¹²

För att åstadkomma en miljö på skolan där all undervisning präglas av studiero krävs att det finns forum där alla lärare som undervisar kan diskutera och komma överens om gemensamma förhållningssätt och strategier för att skapa studiero för alla elever i

¹⁰ 5 kap. 3§ skollagen

¹¹ Lgr 11, 2.2 Kunskaper

¹² Lgr11, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

alla klasser. För rektorn är lärarnas upplevelse av hur detta arbete fungerar en viktig utgångspunkt för reflektion och omprövning av olika metoder och strategier i syfte att skapa en skolmiljö som präglas av studiero. Det handlar ytterst om att fånga och förstå den skolkultur som råder, och att det finns ett gemensamt förhållningssätt för hur incidenter ska hanteras om de uppstår¹³.

Exempel på lärares arbete med att skapa studiero kan handla om hur dessa agerar både förebyggande och åtgärdande när det finns ordningsproblem, i en elevgrupp eller kopplat till enskilda elever. I detta arbete kan det till exempel ingå saker som hur klassrummet är möblerat. Det kan också handla om bemötandefrågor som att vara en god förebild genom att uppmärksamma önskvärda beteenden hos eleverna¹⁴. Lärarna behöver på ett konstruktivt sätt uppmärksamma elever som förefaller passiva eller oengagerade i skolarbetet eller de elever som av andra skäl stör andra. Elever som inte blir tankemässigt utmanade och stimulerade på lektionerna riskerar att bli omotiverade, uttråkade och ibland stökiga¹⁵.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20a § skollagen

9 kap. 20 och 22b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i låg utsträckning.

Skälen till Skolinspektionens bedömning är att det saknas ett analysarbete kring bedömning och betygssättning på skolan som säkerställer att likvärdiga värderingar av elevernas kunskaper sker. Det saknas också forum som ger förutsättningar för lärarna att säkerställa att likvärdiga omdömen och betyg sätts. Rektorn säkerställer inte att alla obehöriga lärarna på skolan för stöd i bedömningarna av eleverna, endast den

¹³ Skolinspektionen (2016) Skolans arbete med att säkerställa studiero – det räcker inte att det är lugnt, eleverna måste lära sig något också Stockholm: Skolinspektionen, s. 16

¹⁴ Skolverket (2011), Utvärdering av metoder mot mobbning Rapport 353, Stockholm: Fritzes, s. 204 ff

¹⁵ Skolverket (2011) Utvärdering av metoder mot mobbning, Rapport 353, Stockholm: Fritzes, s. 15

obehöriga läraren som sätter betyg för årskurs 6 får stöd i betygsättningen av behöriga lärare.

Granskningen visar att rektorn inte säkerställer att lärarna samverkar vid bedömningarna, inte heller följs lärarnas omdömen och betyg upp och analyseras. Lärarna berättar i intervju att sambedömning endast sker vid rättning av de nationella proven, det görs gemensamt med andra skolor i Filipstads kommun. Bedömningarna av eleverna gör lärarna själva, var och en, även de obehöriga. Rektorn, lärarna och elevhälsan berättar att när det gäller betygsättningen för årskurs 6 var det en lärare som tidigare arbetat på skolan och som haft de aktuella eleverna, som kom till skolan för att hjälpa den obehöriga läraren att sätta betyg. En representant från elevhälsan har varit med och satt betyg i ett ämne för årskurs 6. Rektorn berättar i intervju att de haft en del diskussioner kring pojkars och flickors resultat men de har inte bestämt några åtgärder utifrån resultaten. I det inskickade materialet inför granskningen skriver rektorn att han ännu inte gjort någon analys av lärarnas omdömen och betygsättning men han har för avsikt att göra det i samband med vårterminens slut. Han skriver vidare att under vårterminen 2019 kommer de på skolan att ha en halv studiedag som handlar om området bedömning.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver säkerställa att lärarna för en gemensam diskussion och analys om bedömning av elevernas kunskaper, vilket är särskilt angeläget då skolan har obehöriga lärare. Rektorn ska också ge lärarna förutsättningar för att kunna kvalitetssäkra elevernas omdömen och betyg.

Skolinspektionen granskning visar att betyg och bedömning är ett eftersatt område på Nykroppa skola då ingen sambedömning av elevernas kunskaper sker. Det är särskilt angeläget att ett utvecklingsarbete påbörjas på skolan inom bedömning, då skolan har flera utbildade lärare.

Likvärdighet är en viktig princip i skollagen och det anges i lagen att utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var den anordnas. När elevers kunskaper bedöms är det av yttersta vikt att detta sker på ett så likvärdigt sätt som möjligt. Rektorn har ett ansvar för att ge lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra sin egen bedömning i syfte att verka för likvärdighet. Av läroplanen framgår att

lärarnas samverkan ska utbyta kunskaper och erfarenheter. Det framgår vidare att lärarna utifrån kursplanernas krav allsidigt ska utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn.

Vidare visar granskningen att lärarna saknar forum som ger förutsättningar för att samverka kring betyg och bedömning i syfte att de ska bli likvärdiga. Rektorn behöver säkerställa att lärarna samarbetar kring kvalitetssäkringen av elevernas omdömen.

Rektorn har ansvar för att betyg sätts i enlighet med skollagens och andra författningars bestämmelser.¹⁶ Av läroplanen framgår att rektorn som pedagogisk ledare för lärarna och övriga personal i skolan har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven¹⁷. Skollagen anger att utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var den anordnas¹⁸. Rektorn har därmed också ett ansvar för att ge lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra sina egna bedömningar av elevernas kunskaper i syfte att verka för likvärdighet.

Rektorn behöver också ge lärare möjlighet att kvalitetssäkra sina omdömen till exempel mot nationella bedömningsstöd och genom en organiserad samverkan mellan lärare inom skolan och med lärare på andra skolor. Det är viktigt att kvalitetssäkringen i bedömningen sker, inte bara i relation till de nationella styrdokumentet utan också mellan lärare på skolan¹⁹.

Lärare behöver regelbundet ges möjlighet att diskutera och analysera hur de bedömer elevernas kunskaper i förhållande till kunskapskraven. Lärare behöver också ges möjlighet att samverka både inom och mellan skolor. Att diskutera bedömning och betygssättning med andra professionella bidrar till att bedömningen blir mer tillförlitlig och inte låter sig påverkas av till exempel lokala "traditioner" eller bedömningskulturer på skolenheten. Att ha god insikt i vad styrdokumentet säger är i sin tur en förutsättning för detta. Även om det inte är belagt i forskning att sambedömning

¹⁶ 3 kap. 14 § skollagen

¹⁷ Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar

¹⁸ 1 kap. 9 § skollagen

¹⁹ Skolverket 2016, Betygsskalan och betygen B och D, Stödmaterial, Reviderad version

automatiskt leder till ökad likvärdighet, visar forskning att den samsyn som kan uppstå till följd av sambedomning till stor del beror på att lärares olika sätt att uppfatta kriterier och kravnivåer blir synliggjorda²⁰.

X Roland Fallström

Enhetschef

Signerat av: Roland Fallström

X Ia Thun

Föredragande/Utreddare

Signerat av: Ia Thun

I handläggningen av ärendet har även Kjell Ahlgren medverkat.

²⁰ Skolinspektionen (2014) Uppenbar risk för felaktiga betyg: En kortrapport om likvärdighet och kvalitet i skolors betygsättning, Stockholm: Skolinspektionen, s 6

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Sex lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- En gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektor leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 10 och 11 april 2019. Besöket genomfördes av Ia Thun och Kjell Ahlgren.

Nykroppa skola är en kommunal grundskoleenhet belägen i samhället Nykroppa strax utanför Filipstad. Skolan har 41 eleverna i årskurserna 1-6. Skolan leds av en rektor och en biträdande rektor som tillträdde på skolan februari 2019. Rektorerna har även ansvar för Åsensskolan i kommun.